

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Ю.Ю.Леонт'єва, В.М. Охріменко

Програма і робоча програма

навчальної дисципліни

"ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА"

(для студентів 4 курсу та слухачів другої вищої освіти ФПО та ЗН
спеціальності "Економіка підприємства")

Харків – ХНАМГ – 2009

Програма і робоча програма навчальної дисципліни "Планування діяльності підприємства" (для студентів 4 курсу та слухачів другої вищої освіти ФПО та ЗН спеціальності "Економіка підприємства") / Укл.: Ю.Ю.Леонт'єва, В.М.Охріменко. – Харків: ХНАМГ, 2009. – 28 с.

Укладачі: Ю.Ю.Леонт'єва,
В.М.Охріменко

Рецензент: доц., канд. економ. наук Г.І. Базецька

Рекомендовано кафедрою "Економіки підприємств міського господарства",
протокол № 1 від 01.09 2009 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	6
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	6
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	7
1.4. Рекомендована основна навчальна література	8
1.5. Анотація дисципліни	9
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
2.1. Структура навчальної дисципліни	10
2.2. Тематичний план навчальної дисципліни	10
2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента	19
2.4. Розподіл часу самостійної навчальної роботи студента	21
2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту	23
2.6. Методи та критерії оцінювання знань	24
2.7. Інформаційно-методичне забезпечення	27

ВСТУП

Результативність управління сучасним підприємством залежить від вміння планувати його діяльність. Важливість планування виражена у відомому афоризмі: "Планувати або бути планованим". Суть висловлювання полягає в тому, що підприємство, яке не вміє або не вважає доцільним планувати свою діяльність, саме опиняється об'єктом планування, засобом для досягнення чужих цілей.

В умовах ринкової економіки важливого значення набуває підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють сучасними методами аналізу, прогнозування і планування і здатні ефективно їх використовувати при вирішенні задач управління діяльністю підприємств.

Головні завдання дисципліни "Планування діяльності підприємства":
вивчення теоретичних і практичних засад планування діяльності підприємства;

набуття навичок аналізу і планування діяльності підприємства, виконання техніко-економічних розрахунків та обґрунтування планових показників.

Метою вивчення дисципліни є засвоєння теоретичних знань і набуття практичних навичок планування діяльності підприємства.

Предметом вивчення дисципліни є процеси і методи планування діяльності підприємства.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з літературою, нормативними і законодавчими документами.

Програма навчальної дисципліни розроблена на основі:

ГСВО "Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра спеціальності 6.050100 – «Економіка підприємства». - К., 2002;

ГСВО "Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра, спеціаліста і магістра напрямку 0501 – „Економіка і підприємництво”. – К., 2002;

ГСВО "Освітньо-професійна програма перепідготовки спеціаліста напрямку 0501 – "Економіка і підприємництво". – К., 2003;

Навчальний план підготовки бакалавра (форма навчання заочна) за напрямом підготовки 0501 „Економіка та підприємництво” спеціальності 6.050100 – "Економіка підприємства", затверджений 03 квітня 2006 р.

Навчальний план перепідготовки спеціаліста за напрямом підготовки 0501 „Економіка і підприємництво” спеціальності 7.050107 – "Економіка підприємства", затверджений 28 серпня 2007 р.

Вивчення дисципліни "Планування діяльності підприємства" передбачено навчальними планами підготовки бакалавра і перепідготовки спеціаліста спеціальності "Економіка підприємства".

Програми ухвалені кафедрою "Економіки підприємств міського господарства", протокол № 1 від 01.09.2009 р. та Вченою радою факультету Післядипломної освіти та заочного навчання (протокол № 1 від 4 вересня 2009 р.).

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

Мета: засвоєння теоретичних знань і набуття практичних навичок планування діяльності підприємства.

Завдання: вивчення теоретичних і практичних засад планування діяльності підприємства; набуття навичок аналізу й планування діяльності підприємства, виконання техніко-економічних розрахунків і обґрунтування планових показників

Предмет вивчення дисципліни: процеси й методи планування діяльності підприємства.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки бакалавра

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
Економічна теорія	Внутрішній економічний механізм підприємства
Економіка підприємства	Стратегія підприємства
Аналіз господарської діяльності	
Економіка праці та соціально-трудова відносини	
Ціноутворення	
Організація виробництва	

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА (4,0/144)

ЗМ 1.1. Системна характеристика планування.....(0,5/18)

Сутність і особливості планування на підприємстві. Система планів підприємства.

ЗМ 1.2. Планування діяльності підприємства.....(3,0/108)

Маркетингові дослідження і планування збуту продукції. Виробництво продукції. Оперативно-календарне планування. Матеріально-технічне забезпечення. Виробнича потужність підприємства. Персонал і оплата праці. Виробни-

ча інфраструктура. Витрати виробництва. Фінансове планування.

ЗМ 1.3. Планування розвитку підприємства..... (0,5/18)

Оновлення продукції. Організаційно-технічний розвиток. Бізнес-планування.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння та знання (за рівнями сформованості)	Сфери діяльності	Функції діяльності у виробничій сфері
Репродуктивний рівень розробляти систему планів для управління діяльністю підприємства	виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова	організаційна, управлінська
Алгоритмічний рівень розробляти плани-проекти і сприяти їх здійсненню в сучасних умовах підприємства	виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова	організаційна, управлінська, виконавська
Евристичний рівень формування необхідних професійних знань і розрахунково-аналітичних вмінь у майбутніх економістів обирати оптимальні варіанти соціально-економічних планів розвитку підприємств і бізнес-планів виробництва товарів і послуг	виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова	організаційна, управлінська

1.4. Рекомендована основна навчальна література

Бібліографічні описи, інтернет адреси		ЗМ де застосовується
1. Основна література		
1.1	Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. / За заг. ред. В.Є. Москалюка. – К.: КНЕУ, 2005. – 384 с.	1.1, 1.2, 1.3
1.2	Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства: Навч.посіб. – К.: Каравела, 2005. – 312 с.	1.1, 1.2, 1.3
1.3	Покропивний С. Ф., Соболев С. М., Швиданенко Г. О. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 1998. — 208 с.	1.1, 1.2, 1.3
1.4	Бухалков М. И. Внутрифирменное планирование: Учебник. — М.: ИНФРА-М, 1999. — 392с.	1.1, 1.2, 1.3
2. Додаткові джерела		
2.1	Алексеева М.М. Планирование деятельности фирмы. Учебно-метод. пособие. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 248 с.	1.1, 1.2, 1.3
2.2	Звягинцев Ю. Е. Оперативное планирование и организация ритмичной работы на промышленных предприятиях. — К.: Техніка, 1990. — 224 с.	1.1, 1.2, 1.3
2.3	Степанов А. П. Управление техническим развитием промышленных предприятий. — К.: Либідь, 1990. — 124 с.	1.1, 1.2, 1.3
2.4	Пивоваров К.В. Планирование на предприятии: Учебн пособие. – М.: Изд.-торг. корпорация "Дашков и К" , 2005. – 232 с.	1.1, 1.2, 1.3
3. Методичне забезпечення		
3.1	Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з курсу «Планування діяльності підприємства». Укл.: Леонт'єва – Харків, ХНАМГ, 2007. – 14 с.	
3.2	Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з курсу «Планування діяльності підприємства». Укл.: Ю.Ю.Леонт'єва, В.І.Захаров, – Харків, ХНАМГ, 2008.– 49 с.	
3.3	Методичні вказівки до виконання практичних занять з курсу «Планування діяльності підприємства». – Харків, ХНАМГ-2008 Укл.: Леонт'єва – Харків: ХНАМГ, 2009 – 54 с.	
4. Інтернет ресурси		
4.1	http://eprints.ksame.kharkov.ua – цифровий репозиторій ХНАМГ	
4.2	http://ukrlibrary.org – національна парламентська бібліотека України	

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни «Планування діяльності підприємства»

Мета: засвоєння теоретичних знань і набуття практичних навичок планування діяльності підприємства.

Завдання: вивчення теоретичних і практичних засад планування діяльності підприємства; набуття навичок аналізу й планування діяльності підприємства, виконання техніко-економічних розрахунків і обґрунтування планових показників.

Предмет вивчення дисципліни: процеси й методи планування діяльності підприємства.

Planning of activity of enterprise

***Purpose:** mastering of theoretical knowledges and acquisition of practical skills of planning of activity of enterprise.*

***Task:** study of theoretical and practical principles of planning of activity of enterprise; acquisition of skills of analysis and planning of activity of enterprise, implementations of tekhniko-ekonomicheskikh calculations and ground of the planned indexes.*

***Article of study discipline:** processes and methods of planning of activity of enterprise.*

«Планирование деятельности предприятия»

Цель: усвоение теоретических знаний и приобретения практических навыков планирования деятельности предприятия.

Задание: изучение теоретических и практических принципов планирования деятельности предприятия; приобретение навыков анализа и планирования деятельности предприятия, выполнения технико-экономических расчетов и обоснования плановых показателей.

Предмет изучения дисциплине: процессы и методы планирования деятельности предприятия.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни

Заочна форма навчання

Призначення: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4,0 Модулів – 1, КР Змістових модулів – 3 Загальна кількість годин – 144,0 КР	Напрямок 0501 "Економіка і підприємництво". Спеціальність: 6.050100 – "Економіка підприємства". Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Нормативна Рік підготовки: 4-й Семестр: 8-й Лекції – 8 год. Практичні – 6 год. Самостійна робота – 130 год. із них КР – 8 год Вид підсумкового контролю – іспит
<i>Примітка:</i> співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 10% до 90%.		

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних, практичних. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час практичних занять. Також велике значення в процесі вивчення і закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі ці види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації.

2.2. Тематичний план навчальної дисципліни

При вивченні дисципліни "Планування діяльності підприємства" студенти повинні ознайомитися з програмою дисципліни, методами і формами навчання, способами і видами контролю та оцінювання знань.

Тематичний план дисципліни «Планування діяльності підприємства» складається з трьох змістових модулів, кожен з яких поєднує в собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом і взаємозв'язками.

Навчальний процес здійснюється в таких формах: лекційні, практичні заняття, самостійна робота студента.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Сутність і особливості планування на підприємстві

Планування як наука. Приналежність планування до сфери людської діяльності. Сутність планології як науки планування, її предмет, об'єкт і методи

дослідження. Теоретичні підвалини планування мікросистем.

Процес планування і вибір рішень. Змістова характеристика планування як орієнтованої на майбутнє діяльності з прийняття рішень. Альтернативність вибору та критерії прийняття раціональних рішень. Формальний і системний підходи в плануванні.

Планування як функція управління підприємством. Місце планування у структурованій за різновидами управлінській діяльності. Планування як процес складання і прийняття планів; планові процедури за умов різної визначеності зовнішнього середовища. Концепція контролінгу - інтегрованого інструменту планування і контролю.

Методи та інструменти планових розрахунків. Показники як результати перетворення наявної інформації в інформацію для планування. Узагальнені групи методів обчислення показників. Моделювання багатоваріантних планових розрахунків. Сфера доцільного використання описових, пояснювальних та імітаційних моделей. Реінжиніринг бізнес-процесів і розвиток планування.

Тема 2. Система планів підприємства

Функціонування системи планування на підприємстві. Сутність системи планування згідно з теорією систем. Система планування і система планів: термінологічні особливості. Передумови створення і ефективного функціонування системи планування на підприємстві. Загальний зміст процедур планування за різних організаційних структур керування підприємством.

Різновиди планів та їхні комплекси. Класифікаційні ознаки та різновиди планів на підприємстві. Комплекси (підсистеми) планування: генеральне, цільове, стратегічне, поточне. Зведене планування загальних результатів і фінансове планування у системі контролінгу.

Зміст планів і організація їх розробки. Формалізоване представлення планування як досягнення взаємоузгодженості завдань підприємства. Поточний план як основна складова системи планів, його завдання, склад, загальний порядок розробки. Особливості організації розробки планів на підприємствах із централізованими й децентралізованими функціями планування.

Тема 3. Маркетингові дослідження і планування збуту продукції

Формування плану збуту з урахуванням досліджень ринку, життєвого циклу продукції і детермінантів попиту. План збуту продукції, поняття, основні вихідні дані формування плану, необхідність маркетингових досліджень. Особливості визначення ринкового попиту на продукцію широкого вжитку і промислового призначення. Життєвий цикл виробів, їхній вплив на величину збуту виробів і одержання прибутку від їхньої реалізації.

Аналіз і планування асортиментних портфелів з допомогою різних моделей. Вплив на попит і обсяги збуту продукції різних факторів (детермінантів) попиту.

Планування реклами. Поняття, мета реклами. Комунікаційна політика у здійсненні планів збуту продукції. Види й основні носії реклами. Розробка програми рекламування. Обґрунтування вибору рекламних засобів і ефективність реклами.

Планування збуту продукції. Характеристика планового обсягу збуту продукції. Показники плану. Залишки нереалізованої продукції, їхній склад і розрахунки. Планування витрат на збут продукції. Канали збуту продукції, стимулювання збуту з метою підвищення попиту на продукцію.

Тема 4. Виробництво продукції

Виробнича програма підприємства, її зміст і оптимізація. Характеристика виробничої програми і вихідних даних для її планування. Структура виробничої програми підприємства. Державний контракт і замовлення, їхня характеристика. Планування виробничої програми у натуральних і вартісних вимірниках. Оптимальний розподіл планової кількості кожної номенклатурної позиції за календарними періодами року (кварталами, місяцями). Мета оптимізації виробничої програми, планування оптимальної структури номенклатурних позицій. Економіко-математичні методи, що застосовуються у процесі оптимізації виробничої програми. Визначення максимально можливого обсягу виробництва продукції.

Планування обсягів виробництва продукції у вартісному вираженні. То-

варна, валова, реалізована і чиста продукція; їхня характеристика, склад, розрахунки. Визначення залишків незавершеного виробництва при плануванні валової продукції.

Тема 5. Оперативно-календарне планування

Зміст і завдання оперативно-календарного планування. Характеристика оперативно-календарного планування. Завдання і зміст календарного планування і диспетчерського регулювання.

Міжцехове і внутрішньоцехове планування. Планово-облікові одиниці й системи оперативного планування.

Ритмічність виробництва. Характеристика рівномірного і ритмічного виробництва. Планування і оцінка рівня ритмічності виробництва на підприємстві.

Особливості оперативно-календарного планування на підприємствах одиничного, серійного і масового типів виробництва. Головні завдання оперативно-календарного планування на підприємствах одиничного типу виробництва. Об'єкт планування, порядок проходження замовлень; системи і календарно-планові розрахунки в одиничному типі виробництва. Розробка виробничих програм для цехів і дільниць.

Особливості й головне завдання оперативно-календарного планування у серійному виробництві. Календарно-планові нормативи та їхні розрахунки. Системи, які використовують у процесі оперативно-календарного планування на підприємствах серійного типу; різновиди: комплектних і подетальних. Планування виробничих програм цехів і дільниць.

Особливості й головне завдання оперативного планування на підприємствах масового типу виробництва. Характеристика подетальних систем планування. Розрахунки календарно-планових нормативів. Планування роботи поточкових ліній. Розробка виробничих програм для цехів і дільниць.

Тема 6. Матеріально-технічне забезпечення

Зміст планування МТЗ і послідовність його розробки. Завдання МТЗ підприємства, вихідні дані для розробки плану й послідовність його розробки.

Методи вивчення ринку продукції. Методи вивчення ринку матеріальних ресурсів.

Планування потреби в матеріальних ресурсах. Методи розрахунку потреби в матеріальних ресурсах для основного виробництва. Особливості визначення потреби в деяких галузях промисловості. Розрахунок потреби в паливі та енергії.

Запаси й регулювання їхніх розмірів. Склад і класифікація запасів. Нормування виробничих запасів. Методи контролю за величиною нормативного рівня запасу матеріальних ресурсів. Графік зміни запасів при постійних інтервалах обсягів поставок. Методика розрахунку ціни матеріалів, що враховує інфляцію.

Визначення потреби цехів у матеріальних ресурсах. Методи розрахунку потреби цехів у МТР. Лімітування відпуску матеріалів цехам. Способи забезпечення цехів матеріальними ресурсами.

Тема 7. Виробнича потужність підприємства

Види виробничої потужності, чинники, що її визначають, і послідовність розрахунків. Поняття, мета й етапи визначення потужності підприємства. Види, вимірники потужності. Чинники, під впливом яких формується потужність підприємства. Послідовність розрахунку виробничої потужності підприємства. Фонди часу, які використовують при розрахунках потужності, їхнє визначення.

Методики розрахунку виробничої потужності. Вихідні дані для розрахунку потужності. Визначення потужності в загальному вигляді. Методика розрахунку виробничої потужності на підприємствах і в підрозділах різних типів виробництва. Визначення виробничої потужності складальних цехів і підрозділів.

Визначення максимально можливого випуску продукції при наявній потужності. Визначення введення в дію нових (додаткових) потужностей. Складання балансу. Визначення середньорічної потужності для обґрунтування обсягів випуску продукції у плановому році.

Система показників виробничої потужності. Основні шляхи підвищення ефективності використання виробничих потужностей.

Тема 8. Персонал і оплата праці

Планування персоналу. Місце персоналу в потенціалі підприємства. Поняття та класифікація категорій персоналу. Проблеми підприємства, пов'язані з персоналом, завдання планування персоналу. Вихідні дані для розробки плану з персоналу. Показники чисельності персоналу. Методи визначення чисельності персоналу. Розрахунок планового балансу робочого часу. Розрахунок чисельності окремих категорій працюючих. Визначення додаткової потреби в персоналі.

Планування продуктивності праці. Залежність чисельності персоналу від продуктивності праці. Завдання планування продуктивності праці. Вихідні дані для розробки плану з продуктивності праці. Показники продуктивності праці та методи їхнього обчислення. Розрахунки економії робочої сили під дією техніко-економічних факторів.

Планування оплати праці. Завдання планування оплати праці. Склад планового фонду заробітної плати. Вихідні дані для розробки плану із заробітної плати. Показники, що характеризують оплату праці. Методи визначення планового фонду заробітної плати. Розрахунки планового фонду заробітної плати за елементами. Розрахунок середньої заробітної плати. Співвідношення зростання продуктивності праці й середньої заробітної плати.

Тема 9. Виробнича інфраструктура

Особливості функціонування і планування підрозділів виробничої інфраструктури. Особливості функціонування підрозділів виробничої інфраструктури. Складові елементи виробничої інфраструктури підприємства. Особливості планування діяльності підрозділів виробничої інфраструктури.

Планування забезпечення підприємства технологічною оснасткою. Методи визначення потреби в інструментах у різних типах виробництва. Планування діяльності інструментальних цехів (виробнича програма, собівартість). Методика обчислення оборотного фонду інструментів.

Планування діяльності ремонтного виробництва. Планування виробничої програми ремонтно-механічного цеху. Розрахунок середньорічних обсягів ремонтних робіт і робіт з технічного обслуговування. Розрахунок кількості ро-

бітників із ремонту та технічного обслуговування. Планування собівартості ремонтних робіт.

Планування енергозабезпечення підприємства. Визначення потреби в енергетичних ресурсах. Методи розрахунку потреби в електроенергії. Вимоги до складання енергетичних балансів. Методика розробки енергобалансів. Планування діяльності енергетичних цехів.

Планування транспортного обслуговування виробництва. Розрахунок вантажопотоків і вантажообороту. Планування діяльності транспортних цехів. Виробнича програма транспортного цеху. Розрахунок чисельності різних категорій робітників транспортного цеху. Планування собівартості транспортних робіт.

Тема 10. Витрати виробництва

Мета, завдання і послідовність розробки плану собівартості продукції. Мета розробки плану із собівартості продукції. Завдання плану із собівартості. Вихідні дані для розробки плану. Послідовність розробки плану. Показники планових розрахунків.

Розрахунок витрат за техніко-економічними факторами. Послідовність розрахунку планової собівартості. Класифікація факторів, що впливають на рівень витрат. Методика розрахунку зміни собівартості внаслідок дії факторів.

Планування собівартості реалізованої продукції. Визначення собівартості реалізованої продукції. Склад витрат виробничої собівартості. Склад статей калькулювання виробничої собівартості. Розподіл загальновиробничих витрат на постійні й змінні. Формування собівартості готової продукції. Формування собівартості реалізованої продукції. Взаємозв'язок операційних витрат за функціями та економічними елементами.

Розрахунок калькуляційних статей прямих витрат. Методика розрахунку статей прямих витрат (прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці). Методика складання зведеного кошторису. Взаємозв'язок кошторису на виробництво з іншими розділами внутрішньфірмового плану.

Тема 11. Фінансове планування

Зміст і завдання фінансового плану. Визначення обсягів фінансових ре-

сурсів і джерел їхнього надходження. Основні завдання фінансового планування. Види фінансових планів: довгостроковий, поточний і оперативний. Складання фінансового плану за видами діяльності: оперативної, інвестиційної і фінансової.

Планування потреби у фінансових ресурсах. Планування потреби в основному і оборотному капіталі, їх визначення. Джерела фінансування капітальних вкладень. Методи розрахунку потреби в оборотних коштах.

Планування прибутковості підприємства. Валовий і чистий прибуток, їхня характеристика і послідовність розрахунку. Пасивна і активна стадії складання плану з прибутку. Методи планування прибутку.

Основні умови прибутковості підприємства. Аналіз «витрати-обсяг-прибуток» у процесі фінансового планування. Показники прибутковості підприємства. Види рентабельності та їх розрахунок.

Основні фінансові документи, що використовуються в процесі фінансового планування. Оцінка фінансового стану підприємства за допомогою комплексного показника «Z-рахунки».

Тема 12. Оновлення продукції

Формування планів оновлення продукції, їхній склад і завдання. Загальна характеристика планових робіт у системі створення, підготовки виробництва і освоєння нової продукції. Завдання і склад планових робіт зі створення, підготовки виробництва і освоєння нової продукції. Нормативна база планування та комплекс основних планових обчислень.

Оптимізаційні планові розрахунки оновлення продукції. Економічна ефективність освоєння нової продукції: методичні підходи, порядок обґрунтувань. Методичні основи обчислення технологічної собівартості. Вибір варіанта технологічного процесу. Критична програма.

Планування витрат на підготовку і освоєння виробництва нової продукції. Особливості планування собівартості нових виробів на етапах їхньої розробки і освоєння. Закономірності зниження трудомісткості складних виробів у процесі освоєння виробництва. Криві освоєння. Зміни собівартості за умови рі-

зних характеристик кривих освоєння. Складання кошторису витрат і кошторисної калькуляції.

Об'ємно-календарне планування підготовки виробництва нової продукції. Обчислення трудомісткості окремих циклів робіт і тривалості етапів технічної підготовки виробництва нового виробу. Особливості методики розрахунків тривалості робіт за умови паралельного, послідовного, паралельно-послідовного способів їхнього виконання. Порядок виконання робіт і побудова графіків Ганта.

Сітьові методи планування підготовки виробництва та освоєння нових виробів. Поняття сітьових методів і моделей, їхня термінологія. Методика визначення основних показників: тривалості робіт, термінів настання подій, напруженості виконання. Побудова сітьових моделей виконання комплексів робіт, їхня оптимізація.

Тема 13. Організаційно-технічний розвиток

Технічний та організаційний розвиток підприємства. Зміст, завдання і послідовність розробки плану організаційно-технічного розвитку підприємства. Основні складові плану. Етапи планування організаційно-технічного розвитку підприємства. Принципи планування техніко-організаційного розвитку. Техніко-економічний аналіз. Зміст, структура, основні елементи. Фактори технічного й організаційного рівня розвитку підприємства.

Оцінка технічного рівня розвитку підприємства. Економічне обґрунтування організаційно-технічних заходів. Види ефектів від реалізації організаційно-технічних заходів. Система показників і методика оцінки загальної економічної ефективності організаційно-технічних заходів. Методи планування організаційно-технічного розвитку підприємства.

Тема 14. Бізнес-планування

Сутність бізнес-планування і призначення бізнес-плану. Бізнес-планування як обґрунтування підприємницької ідеї, ділового проекту. Функціональна спрямованість бізнес-плану. Відмінність бізнес-планів щодо сфери застосування, складу предметної галузі, масштабів виробництва тощо.

Склад бізнес-плану і технологія його розробки. Унормований склад бізнес-плану як елемента ділового проекту. Вибір різновиду методики бізнес-плану з урахуванням його функціональної приналежності, виду діяльності, масштабів виробництва. Послідовність розробки бізнес-плану.

Оцінка середовища для бізнесу і формування власної ринкової позиції. Стан конкуренції в галузі як основа оцінки середовища для бізнесу. Обґрунтування маркетингової стратегії, цінової і нецінової політики підприємства. Схема формування плану маркетингу. Визначення прогнозу продажу з урахуванням еластичності попиту.

Планування виробництва продукції та його ресурсного забезпечення. Особливості обґрунтування виробництва продукції на новому і вже існуючому підприємстві. Визначення потреби в ресурсах. Розробка організаційної структури управління. Формування рівня запасів.

Фінансове планування. Основні документи фінансового плану, особливості їх розробки. Аналіз фінансових ресурсів підприємства й оцінка альтернативних схем фінансування проекту. Якісний і кількісний аналіз ризиків і планування запобігання втрат. Аналіз чутливості проекту.

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Таблиця 2.1. – Розподіл часу за модулями і змістовими модулями (заочне навчання)

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит / годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Практичні	Лаб.	СРС
Модуль	4,0/144	8	6	–	130
ЗМ1.1.	0,5/ 18	1	1	–	16
ЗМ1.2.	3,0/108	6	4	–	98
ЗМ1.3.	0,5/ 18	1	1	–	16

Таблиця 2.2. – Лекційний курс (заочне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура) 6.050100 ЕП
1	2
ЗМ 1. Системна характеристика планування	1,0
1. Сутність і особливості планування на підприємстві	0,5
2. Система планів підприємства	0,5
ЗМ 2. Планування діяльності підприємства	6,0
3. Маркетингові дослідження і планування збуту продукції	–
4. Виробництво продукції	–
5. Оперативно-календарне планування	–
6. Матеріально-технічне забезпечення	1,0
7. Виробнича потужність підприємства	1,0
8. Персонал і оплата праці	1,0
9. Виробнича інфраструктура	1,0
10. Витрати виробництва	1,0
11. Фінансове планування	1,0
ЗМ 3. Планування розвитку підприємства	1,0
12. Оновлення продукції.	0,5
13. Організаційно-технічний розвиток.	–
14. Бізнес-планування.	0,5
РАЗОМ	8,0

Таблиця 2.3. - Практичні заняття (заочне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура) 6.050100 ЕП
1	2
ЗМ 1. Системна характеристика планування	1,0
1. Сутність і особливості планування на підприємстві	1,0
2. Система планів підприємства	–
ЗМ 2. Планування діяльності підприємства	4,0
3. Маркетингові дослідження і планування збуту продукції	–
4. Виробництво продукції	–
5. Оперативно-календарне планування	1
6. Матеріально-технічне забезпечення	–
7. Виробнича потужність підприємства	–
8. Персонал і оплата праці	–
9. Виробнича інфраструктура	1
10. Витрати виробництва	1
11. Фінансове планування	1
ЗМ 3. Планування розвитку підприємства	1,0
12. Оновлення продукції	–
13. Організаційно-технічний розвиток	–
14. Бізнес-планування	1,0
РАЗОМ	6,0

2.4. Розподіл часу самостійної навчальної роботи студента

Самостійна навчальна робота розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів зі спеціальною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем ефективного функціонування підприємства та його структурних підрозділів.

Таблиця 2.4. - Самостійна навчальна робота студента

Форми самостійної роботи (за змістовими модулями)	Години	Форма звіту
	ЕП	
1	2	3
ЗМ 1.1. Системна характеристика планування	16	
1.Огляд основної та додаткової літератури	2	Конспект
2. Т.1. Сутність і особливості планування на підприємстві: - ведення термінологічного словника - розгляд контрольних запитань - тестові завдання	7	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
3. Т.2. Система планів підприємства - ведення термінологічного словника - розгляд контрольних запитань - тестові завдання	7	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
ЗМ 2. Планування діяльності підприємства	98	
1.Огляд основної та додаткової літератури	8	Конспект
2. Т.3. Маркетингові дослідження і планування збуту продукції - ведення термінологічного словника - розгляд контрольних запитань - тестові завдання - вирішення завдань	9	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
3. Т.4. Виробництво продукції. - ведення термінологічного словника - розгляд контрольних запитань - тестові завдання - вирішення завдань	9	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
4. Т.5. Оперативно-календарне планування - ведення термінологічного словника - розгляд контрольних запитань - тестові завдання	9	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
5. Т.6. Матеріально-технічне забезпечення - ведення термінологічного словника - розгляд контрольних запитань - тестові завдання - вирішення завдань	9	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
6. Т.7. Виробнича потужність підприємства - ведення термінологічного словника - розгляд контрольних запитань - тестові завдання	9	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
7. Т.8. Персонал і оплата праці - ведення термінологічного словника - розгляд контрольних запитань - вирішення завдань	9	Відповіді у зошиті для самостійних робіт

Продовження табл. 2.4

1	2	3
8. Т.9. Виробнича інфраструктура - ведення термінологічного словника - розгляд контрольних запитань - тестові завдання	9	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
9. Т.10. Витрати виробництва - ведення термінологічного словника - розгляд контрольних запитань - вирішення завдань	9	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
10. Т.11. Фінансове планування - ведення термінологічного словника - розгляд контрольних запитань - тестові завдання	9	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
11. Виконання контрольної роботи	9	Оформлення у відповідному порядку згідно з вимогами КР
ЗМ 1.3. Планування розвитку підприємства	16	
1.Огляд основної та додаткової літератури	2	Конспект
2. Т.12. Оновлення продукції - ведення термінологічного словника - розгляд контрольних запитань - вирішення завдань	4	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
3. Т.13. Організаційно-технічний розвиток - ведення термінологічного словника - розгляд контрольних запитань - тестові завдання	4	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
4. Т.14. Бізнес-планування - ведення термінологічного словника - розгляд контрольних запитань - вирішення завдань	4	Відповіді у зошиті для самостійних робіт
5. Виконання контрольної роботи	2	Оформлення у відповідному порядку згідно з вимогами КР
РАЗОМ:	130	

2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
Вибіркове опитування на практичних заняттях	30
Контрольна робота	30
Підсумковий контроль за МОДУЛЕМ 1	
Іспит	40
Усього за модулем 1	100%

2.6. Методи та критерії оцінювання знань

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі форми та методи контролю і оцінювання знань:

- поточний контроль за змістовими модулями;
- складання екзамену.

Оцінку знань студентів з дисципліни «Планування діяльності підприємства» здійснюють відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), що є українським варіантом ECTS. Ця система базується на здійсненні наскрізного поточного контролю на аудиторному занятті у відповідності до його форми (лекційної, практичної).

Підсумковою оцінкою поточного контролю є оцінка за модуль, тобто реалізується принцип модульного обліку знань студентів.

Навчальним планом з дисципліни «Планування діяльності підприємства» передбачено складання екзамену. Для оцінювання знань використовують чотирибальну національну шкалу та стобальну шкалу оцінювання ECTS.

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять;
- виконання завдань на практичних заняттях;
- виконання завдань поточного контролю.

Робота студентів на практичних заняттях оцінюється за 4-бальною системою і згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів перекладається в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 2.5).

При оцінюванні виконання практичних завдань увага приділяється їх якості й самостійності.

Поточний модульний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля та вміння застосувати його для

вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді письмового контролю (контрольна робота за білетами або тестування за вибором студента).

Поточний контроль проводиться у письмовій формі тричі по закінченню кожного зі змістових модулів після того як розглянуто увесь теоретичний матеріал та проведені практичні завдання в межах кожного з трьох ЗМ.

Контроль здійснюється і оцінюється за двома складовими: лекційна (теоретична) і практична частини (розрахункові завдання). Для цього білети для проведення поточного контролю мають два теоретичні запитання та розрахункове завдання. Може бути також використано тестове завдання – за вибором студентів.

Знання оцінюються за 4-бальною системою за національною шкалою (контрольна робота) або за системою оцінювання за шкалою ECTS (тестові завдання) (табл. 2.5).

Проведення підсумкового контролю. Умовою допуску до екзамену є позитивні оцінки з поточного контролю знань за змістовими модулями.

За умов кредитно-модульної системи організації навчального процесу до підсумкового контролю допускають студентів, які набрали в сумі за всіма змістовими модулями більше 30% балів від загальної кількості з дисципліни (або більше 50% балів з поточного контролю за всіма змістовими модулями).

Екзамен здійснюється в письмовій формі за екзаменаційними білетами, які містять два теоретичних питання і розрахункове завдання, або за підсумковим тестовим завданням (за вибором студента), що дає можливість здійснити оцінювання знань студента з усієї дисципліни "Планування діяльності підприємства".

Екзаменаційні відповіді за білетами оцінюються за 4-бальною системою за національною шкалою, тестові завдання – за 100-бальною системою оцінювання за шкалою ECTS. В обох випадках оцінки згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів перекладаються у відповідну систему оцінювання (табл. 2.5).

Оцінювання знань за 4-бальною системою за національною шкалою:

Оцінку „відмінно” ставлять, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих

і основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка „добре”. Теоретичні запитання розкрито повністю, програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичне завдання виконано взагалі правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка „задовільно”. Теоретичні запитання розкрито повністю, проте при викладанні програмного матеріалу допущені незначні помилки. При виконанні практичних завдань без достатнього розуміння студент застосовує навчальний матеріал, припускає помилки.

Оцінка „незадовільно”. Теоретичні питання нерозкриті. Студент не може виконати практичні завдання, виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні.

Таблиця 2.5 – Шкала перерахунку оцінок результатів контролю знань студентів

Оцінка за національною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	ECTS оцінка	% набраних балів
ВІДМІННО	Відмінно – відмінне виконання лише з незначними помилками	A	більше 90 – 100
ДОБРЕ	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	B	більше 80 – 90 включно
	Добре – у загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	C	більше 70 – 80 включно
ЗАДОВІЛЬНО	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	більше 60 – 70 включно
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	E	більше 50 – 60 включно
НЕЗАДОВІЛЬНО	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перездати тест	FX*	більше 26 – 50 включно
	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням змістового модуля	F**	від 0 – 25 включно

* з можливістю повторного складання.

** з обов'язковим повторним курсом

2.7. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1. Основна література	
1.1 Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. / За заг. ред. В.Є. Москалюка. – К.: КНЕУ, 2005. – 384 с.	1.1, 1.2, 1.3
1.2 Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства: Навч.посіб. – К.: Каравела, 2005. – 312 с.	1.1, 1.2, 1.3
1.3 Покропивний С. Ф., Соболев С. М., Швиданенко Г. О. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 1998. — 208 с.	1.1, 1.2, 1.3
1.4 Бухалков М. И. Внутрифирменное планирование: Учебник. — М.: ИНФРА-М, 1999. — 392с.	1.1, 1.2, 1.3
2. Додаткові джерела	
2.1 Алексеева М.М. Планирование деятельности фирмы. Учебно-метод. пособие. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 248 с.	1.1, 1.2, 1.3
2.2 Звягинцев Ю. Е. Оперативное планирование и организация ритмичной работы на промышленных предприятиях. — К.: Техніка, 1990. — 224 с.	1.1, 1.2, 1.3
2.3 Степанов А. П. Управление техническим развитием промышленных предприятий. — К.: Либідь, 1990. — 124 с.	1.1, 1.2, 1.3
2.4 Пивоваров К.В. Планирование на предприятии: Учебн пособие. – М.: Изд.-торг. корпорация "Дашков и К", 2005. – 232 с.	1.1, 1.2, 1.3
3. Методичне забезпечення	
3.1 Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з курсу «Планування діяльності підприємства». Укл.: Леонт'єва – Харків, ХНАМГ, 2007. – 14 с	
3.2 Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з курсу «Планування діяльності підприємства». Укл.: Ю.Ю.Леонт'єва, В.І.Захаров, – Харків, ХНАМГ, 2008.– 49 с.	
3.3 Методичні вказівки до виконання практичних занять з курсу «Планування діяльності підприємства». – Харків, ХНАМГ-2008 Укл.: Леонт'єва – Харків: ХНАМГ, 2009 – 54 с.	
4. Інтернет ресурси	
4.1 http://eprints.ksame.kharkov.ua – цифровий репозиторій ХНАМГ	
4.2 http://ukrlibrary.org – національна парламентська бібліотека України	

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма і робоча програма навчальної дисципліни "Планування діяльності підприємства" (для студентів 4 курсу та слухачів другої вищої освіти ФПО та ЗН спеціальності 6.050100 – "Економіка підприємства")

Укладачі: Юлія Юріївна Леонт'єва

Вячеслав Миколайович Охріменко

План 2009, поз.814 Р.

Підп. до друку 24.09.2009	Формат 60×84 1/16	Папір офісний
Друк на ризографі.	Умовн.-друк. арк. 1,2	Обл.-вид. арк.1,5
Замовл № 4944	Тираж 10 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ
61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12